

Література

1. Основні тенденції страхового ринку у 2024 році. <https://uainsur.com/04.04.2025>. URL: <https://uainsur.com/osnovni-tendentsii-strakhovoho-rynku-u-2024-rotsi/> (дата звернення: 26.11.2025).

УДК 159.9(09)(075.8)

В. Т. Бойчук — ст. гр. БП-31

(Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна)

Науковий керівник: професор Я. В. Стоцький

РОЗШИРЕНИЙ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ІСТОРІЇ ПСИХОЛОГІЇ З ІНШИМИ НАУКАМИ

V. T. Boichuk

Supervisor: Professor Y. V. Stotsky

EXPANDED RELATIONSHIP OF THE HISTORY OF PSYCHOLOGY WITH OTHER SCIENCES

«Історія психології у системі наук позиціонується як складне інтегроване знання що розвивається у нерозривному зв'язку із суспільними та природничими науками. Дотичність історії психології до інших галузей пізнання обумовлена передусім генезою формування психологічних ідей у вимірах наукових досліджень» [2].

Психічні процеси тісно пов'язані з фізіологією, що визначає вплив психофізіології на загальний стан здоров'я людського організму. Найдавнішими представниками є лікар і філософ Алкмеон (антична епоха, VI-V ст. до н. е.) — засновник принципу нервізму. «Він першим пов'язав психіку з роботою головного мозку і нервовою системою в цілому» [3, с. 36]. Що згодом розробив давньогрецький лікар Гіппократ (460-370 рр. до н. е.), який виділив 4 типи темпераменту.

«Гюстав Теодор Фехнер (1801-1887 рр.) — поет, вчений, філософ створив нову самостійну область знань - психофізику. У роботі „Елементи психофізики" (1860 р.) сформулював основне завдання психофізики: створив точну теорію співвідношення між фізичними та психічними явищами, а також між душею та тілом. Метою Фехнера було вивчення відчуттів» [3, с. 138].

А Педагогічна психологія формувалась з середини XIX ст. Основоположниками є: «Микола Пирогов (1810 - 1881), Костянтин Ушинський (1824 - 1871), останній обґрунтував необхідність педагогічної психології як науки, визначив її предметний зміст («Людина як предмет виховання. Дослід педагогічної антропології»), і Петра Каптерєва (1849 - 1922), який у 1877 році опублікував працю «Педагогічна психологія», присвячену психологічному аналізу освітнього процесу» [6, с. 23].

Натомість «Юридична психологія — галузь психологічних вчень, яка вивчає закономірності і механізми психічної діяльності людей у сфері регульованих правом відносин. Під впливом успіхів експериментальної психології наприкінці XIX — початку XX ст. були проведені перші лабораторні дослідження в галузі юридичної психології. Основні зусилля були спрямовані на вивчення психології показань свідків і допиту (А. Провіні, Г. Гросс, К. Марбе, В. Штерн та ін.), «діагностики причетності» до злочину (К. Юнг), судової і слідчої роботи, психологічних основ професійного добору і навчання юристів (Г. Мюнстерберг)» [1, с. 30].

В орбіту історії психології входить й зоопсихологія, яка «Вивчає формування психічних процесів у тварин в онтогенезі і у процесі еволюції. Зародження наукової зоопсихології наприкінці XVIII — початку XIX ст. пов'язано з іменами Ж. Л. Бюффона і Ж. Б. Ламарка, а пізніше — Ч. Дарвіна. Основоположниками наукового вивчення психічної активності тварин були К. Ф. Рульє і В. А. Вагнер, які поклали в XIX—XX ст. початок матеріалістичному еволюційному напрямкові» [1, с. 31-32].

«Слово "Психолінгвістика" вперше вжив американський психолог Н. Пронка в великій статті під назвою "Мова і психолінгвістика". Датою народження психолінгвістики як самостійної науки вважається 1953 рік, коли в США Комітетом з лінгвістики і психології Дослідницької ради з соціальних наук в Університеті Індіана був організований між університетський семінар, роботою якого керували психологи: Ч. Осгуд, Дж. Керролл та літературознавець, лінгвіст і етнограф Т. Сібеок» [4].

Також у сферу досліджень історії психології належить й Політична психологія, яка виникла у 60-ті роки XX століття. Причиною цього став пошук нових методів ефективного управління. Вона базується на ідеях та концепціях Дж. Локка, А. Сміта, Т. Петерсона, Т. Гоббса, Г. Спенсеа. «Дослідження проблем співвідношення особи і влади, місця людини в політиці знаходимо у працях Платона, Арістотеля, Сенеки, Гегеля та інших мислителів минулого» [5].

Отже, історія психології має тісний взаємозв'язок з природничими, соціальними та гуманітарними науками. Завдяки цьому відбулось формування психології, як окремої науки, яка надалі активно продовжує свій розвиток, спираючись на здобутки філософії, медицини, педагогіки, права, лінгвістики та інших галузей знань.

Міждисциплінарна співпраця сприяє широкому та детальному поясненню психічних явищ. Це свідчить про те, що психологія має широкі перспективи, вагому наукову значимість для людини та суспільства.

Література

1. Бочелюк В. Й. Юридична психологія. Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2010. 336 с. URL: <https://surl.li/dsmwyz> (дата звернення: 07.11.2025).
2. Відповіді на питання до екзамену з історії психології. URL: <https://surl.li/bvzrqf> (дата звернення: 07.11.2025).
3. Гриньова Н. В. Історія психології : курс лекцій : навч. посіб. Умань: Візаві, 2012. 209 с. URL: <https://surl.li/xgehtd> (дата звернення: 07.11.2025).
4. Історія виникнення психолінгвістики. URL: <https://surli.cc/mzkvel> (дата звернення: 07.11.2025).
5. Політична психологія як наука: причини виникнення та значення. URL: <https://surli.cc/aeiubu> (дата звернення: 07.11.2025).
6. Токарева Н. М. Основи педагогічної психології: навч.-метод. посіб. Кривий Ріг, 2013. 223 с. URL: <https://surl.li/tmwiai> (дата звернення: 07.11.2025).

УДК 159.9/004

Бойчук. Д. – ст.:гр. БПЗ1

(Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя)

Науковий керівник: професор Стоцький. Я. В.

ПСИХОЛОГІЧНІ НАСЛІДКИ ВПРОВАДЖЕННЯ НОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ